ئایا مۆبایلەکەت بە بەرنامەیەکی ئاسایی کۆنترۆڵت دەکات؟

(ئامادەکاری ئەنوەر عەبدوڵڵا سەرچنار)

ئەمڕۆ ئەو ڕاستییە ئاشکرا دەکەین کە زۆربەی بەکارهێنەرانی مۆبایل نایزانن: ئەو بڕیارانەی وا دەزانن خۆیان دەیدەن، زۆرجار لەلایەن ئەو ئەپانەوە دروست دەکرێن کە لەسەر مۆبایلەکەیان دایانمەزراندووە. ئامانجی ئەم ئەپانە تەنها یارمەتیدانت نییە، بەڵکو زۆرجار ئەوەیە کاتێکی زۆرتر لەسەر شاشەکە بەسەر ببەیت، زانیاری زیاتر لە خۆت ئاشکرا بکەیت، و لە کۆتاییدا شتێک بکڕیت یان بڕوایەک وەربگریت کە خۆت بە تەنیا نەتدەگرتە بەر.

لە ساڵی ٢٠٢٤ی زایینیدا، بەپێی ئامارەکانی کۆمپانیای ئەپ ئەنالیتیکس، زیاتر لە ٤ هەزار و ٨٠٠ ئەپ لە بازاڕی ئەپڵ ستۆر و گووگڵ پلەی بەکارهێنەرانیان تۆمار کرد. ئەم ژمارەیە بە تەنیا گرنگ نییە، بەڵکو ئەوەی گرنگە ئەوەیە کە زۆربەی ئەم ئەپانە بە شێوەیەک دیزاین کراون کە بەکارهێنەر بۆ ماوەی زیاتر لە ٤٥ خولەک لە ڕۆژێکدا لەسەر شاشەکە بمێنێتەوە. ئەمە ئەو شتەیە کە پێی دەڵێن «ئابووری سەرنج»: هەرچەندە زیاتر سەرنجت ڕابکێشرێت، ئەوەندە زیاتر داتا و دراو دەتوانرێت لێت وەربگیرێت.

ئەپی کورتە ڤیدیۆ وەک نموونە وەربگرە. ئەپێک دادەبەزێنیت بۆ ئەوەی چەند ڤیدیۆیەکی کورت ببینیت، بەڵام لە کاتژمێرێکدا بە ئاسانی ٢٠٠ ڤیدیۆ دەبینیت. ئەپەکە زۆر بە وردی دەزانێت کە کام جۆر ڤیدیۆ تۆ زیاتر ڕادەگرێت، کام دەنگ یان کام بابەت زیاتر هاندەرت دەبێت بۆ ئەوەی بەردەوام بیت. ئەمە تەنیا ئەپەکە نییە کە ئەو کارە دەکات، بەڵکو هەموو ئەپە کۆمەڵایەتییەکان بە هەمان شێوە کار دەکەن. ئەوان ئەوە ناپێون کە تۆ چەند کاتژمێر لە ڕۆژێکدا لەسەر مۆبایلەکەت بەسەر دەبەیت، بەڵکو ئەوە دەپێون کە چەند جار دەتوانن ئاگادارییەکت بۆ بنێرن بۆ ئەوەی بگەڕێیتەوە بۆ ناو ئەپەکە.

ئاگادارییەکان بەشێکی گرنگی ئەم سیستەمەن. ئەپەکە دەزانێت کەی باشترین کاتە بۆ ناردنی ئاگادارییەک بۆ ئەوەی زۆرترین ئەگەری هەبێت کە کرتەی لێ بکەیت. ئەگەر ئەپێک بزانێت کە تۆ زۆرجار لە کاتژمێر ٨ی ئێوارەدا یاری دەکەیت، ئەوا ئاگادارییەکانی بۆ ئەو کاتە ڕێکدەخات. ئەگەر بزانێت کە تۆ لە کۆتایی هەفتەدا زیاتر بەکاریان دەهێنیت، ئەوا زیاتر هانت دەدات لە کۆتایی هەفتەدا بگەڕێیتەوە. ئەمە هیچ جادوویەکی تێدا نییە، تەنیا بیرکردنەوەیەکی زۆر ورد و زۆر ئامانجدارە.

زۆرێک لە ئەپە باوەکان ئەم تەکنیکانە بەکار دەهێنن بۆ ئەوەی هەستی FOMO، واتە ترسی لەدەستدانی شتێک، لە ناخماندا بجوڵێنن. ئەپێک بۆ ئەوەی ڕۆژانە پاداشت بدات، ئاگادارییەکانی بۆ ئەو کاتانە ڕێکدەخات کە زۆرترین ئەگەری هەیە بیر لە گەڕانەوە بکەیتەوە، یان ڕێگەت پێدەدات هاوڕێکانت بانگهێشت بکەیت بۆ ئەوەی هەردووکتان پاداشت وەربگرن. هەموو ئەمانە وا دیزاین کراون کە ئەو هەستە دروست بکەن کە ئەگەر نەچیتەوە، شتێک لەدەست دەدەیت. ئەمە هەستێکی زۆر بەهێزە، بەتایبەتی کاتێک بە ڕۆژانە دووبارە دەبێتەوە.

ئەوەی زۆر جێی سەرنجە ئەوەیە کە زۆربەی ئەم ئەپانە بە بێ هیچ تێچووێک بۆ بەکارهێنەر دادەبەزێنرێن. ئەمە واتە ئەوان پارە لە تۆ وەرناگرن بۆ ئەوەی بەکاریان بهێنیت، بەڵکو پارە لە شتێک دەکەن کە تۆ بە ئاگاییەوە پێی نادەیت: کاتی سەرنجت. ئەگەر ئەپێک بە تەواوی بەخۆڕایی بێت، ئەوا زۆرجار ئەوە دەگەیەنێت کە تۆ خۆت بەرهەمی ئەو ئەپەیت، نەک کڕیارەکەی. ئەمە ڕستەیەکی قورسە، بەڵام زۆر ڕاستە.

ئەمە بە هیچ شێوەیەک واتای ئەوە نییە کە هەموو ئەپێک خراپ یان زیانبەخشە. هەندێک ئەپ بە ڕاستی سوودمەندن، فێرکارییەکی باشن، یان ژیانی ڕۆژانەت ئاسانتر دەکەن. کێشەکە لە خودی ئامرازەکە نییە، بەڵکو لە ئەو ئامانجەیە کە بۆ بەکارهێنانی دانراوە. ئەگەر ئامانجی سەرەکی ئەپێک ئەوە بێت کە زۆرترین کاتی سەرنجت بۆ بگرێت، ئەوا زۆرجار ئەو ئامانجە لە بەرژەوەندی تۆدا نابێت، تەنانەت ئەگەر بە شێوەیەکی جوان و ئاسانیش دیزاین کرابێت.

ئەوەی گرنگە تێبگەیت ئەوەیە کە ئەم سیستەمانە بە شێوەیەکی زۆر ورد دیزاین کراون. هەر شتێک لە ڕەنگی دوگمەکان تا ئەو کاتەی ئاگادارییەکان دێن، بە وردی تاقی کراوەتەوە بۆ ئەوەی زۆرترین کاریگەری هەبێت. ئەمە واتە ئەگەر تۆ هەست بە ئارەزووی بەردەوام بەکارهێنانی مۆبایلەکەت بکەیت، تەنیا بە هێزی ئیرادە بڕیار نادەیت، بەڵکو بەشێکی زۆر لە ئەو هەستە لە ئەنجامی ئەو دیزاینەوە دروست دەبێت کە بە تایبەتی بۆ ئەو مەبەستە دروست کراوە.

ئەمە بە هیچ شێوەیەک بەهانە نییە بۆ ئەوەی هەموو بەرپرسیارێتییەک لە شانی خۆت لابدەیت، بەڵام ئەوە دەگۆڕێت کە چۆن بیر لە کێشەکە بکەیتەوە. ئەگەر بزانیت کە ئەپەکە بە شێوەیەکی زانستی دیزاین کراوە بۆ ئەوەی ئاگادارییەکانی بۆ ئەو کاتانە ڕێکبخات کە زۆرترین ئەگەری هەیە بیر لە گەڕانەوە بکەیتەوە، ئەوا زۆر ئاسانتر دەبێت بۆ تۆ ئاگادارییەکان بە شتێک ببینیت کە ئەپەکە بۆ خۆی دەینێرێت، نەک بە شتێک کە تۆ خۆت بڕیاری لەسەر داوە.

ئەمە ئەو شوێنەیە کە ڕێگەچارەکان دەست پێدەکەن. ئەگەر ئەپەکە بۆ ئەوە دیزاین کراوە کە کۆنترۆڵت بکات، ئەوا ڕێگەچارەکە ئەوەیە کە ئەو کۆنترۆڵە بشکێنیت. ئەمە بە ڕێگەی جیاواز دەکرێت، لە ڕێگەی ڕێکخستنی ئاگادارییەکان و کەمکردنەوەی ژمارەیان، بۆ ڕێگەی گۆڕینی ڕەنگی شاشەکە بۆ ڕەش و سپی، یان تەنانەت سڕینەوەی هەندێک ئەپ کە بە ڕاستی پێویستیان پێی نییە. ئەم هەنگاوانە زۆر ساکارن، بەڵام کاریگەرییەکی زۆر گەورەیان هەیە لەسەر ئەوەی چەند مۆبایلەکەت بەسەر دەبەیت و چۆن هەست بە مۆبایلەکەت دەکەیت.

گرنگترین شت ئەوەیە کە بیر لە مۆبایلەکەت بکەیتەوە وەک ئامرازێک، نەک وەک بەشێک لە خۆت. ئەپەکان دیزاینەری زۆر زیرەکیان هەیە، بەڵام تۆ هێشتا ئەو کەسەیت کە بڕیار دەدات کەی دەتەوێت بەکاریان بهێنیت و کەی نا. هەر کاتێک ئەو جیاوازییە ڕوون بێت، ئەوا دەست دەکەیت بە بینینی ئەو ئەپانەی کە بۆ ژیانی تۆ سوودمەندن، لە جیاتی ئەوانەی تەنها بۆ ئەوە دروست کراون کە کاتت بۆ بکوژن.

ئەندامانی ئەنجومەنی ئیدارەی کۆمپانیای ئاسمانی بڵند

(ئامادەکاری ئەنوەر عەبدوڵڵا سەرچنار)

ئەنجومەنی ئیدارەی کۆمپانیای ئاسمانی بڵند ڕایگەیاند کە ئەندامانی ئەنجومەنی ئیدارەی کۆمپانیا بۆ ساڵی دارایی داهاتوو هەڵبژێردراونەتەوە. ئەم بڕیارە لە کۆبوونەوەی گشتی ساڵانەی کۆمپانیا کە ڕۆژی ٢٠ی ئەم مانگە بەڕێوەچوو، بڕیاری لەسەر درا. ئەنجومەنی ئیدارە لە ٧ ئەندام پێکهاتووە و هەموو ئەندامەکانی پێشوو دووبارە هەڵبژێردرانەوە.

ئەندامانی ئەنجومەنی ئیدارە بۆ ساڵی داهاتوو بریتین لە: ئەنوەر عەبدوڵڵا سەرچنار، سەرۆکی ئەنجومەن و بەڕێوەبەری گشتی کۆمپانیا؛ ژیان ئەحمەد بەرزنجی، جێگری سەرۆکی ئەنجومەن؛ هێرۆ کامەران شوانکارە، ئەندامی ئەنجومەن؛ دڵشاد یوسف هەورامانی، ئەندامی ئەنجومەن؛ ڕێبوار سەلیم تاڵەبانی، ئەندامی ئەنجومەن؛ سۆزان ئیبراهیم کەریمی، ئەندامی ئەنجومەن؛ و ئاراس محەمەد زێرەکی، ئەندامی ئەنجومەن.

لە ڕاپۆرتی ساڵانەی کۆمپانیا هاتووە کە قازانجی خاوێنی کۆمپانیا لە ساڵی ڕابردوودا گەیشتووەتە ٤ ملیار و ٧٢٠ ملیۆن دینار، کە ئەمە ٢٣ لە سەدی زیادبوونی هەیە بەراورد بە ساڵی پێشوو. هەروەها داهاتی گشتی کۆمپانیا گەیشتووەتە ١٢ ملیار و ٥٠٠ ملیۆن دینار، کە ئەمەش ١٥ لە سەدی زیادبوونی هەیە. ئەنجومەنی ئیدارە ڕایگەیاندووە کە ئەم ژمارانە بە شێوەیەکی سەربەخۆ لەلایەن کۆمپانیای ئەکاونتینگی ڕێنما پشتڕاست کراونەتەوە.

سەرۆکی ئەنجومەن، ئەنوەر عەبدوڵڵا سەرچنار، لە وتارەکەیدا گوتی: «ئەم ساڵە یەکێک لە قورسترین ساڵەکانی بازاڕ بوو، بەڵام تیمەکەمان توانی متمانەی وەبەرهێنەران بپارێزێت و هەنگاوی گرنگ بنێت بۆ فراوانکردنی چالاکییەکانمان.» ئاماژەی بەوەشدا کە کۆمپانیا پلانی هەیە بۆ کردنەوەی ٣ لق لە ساڵی داهاتوودا، یەکێکیان لە هەولێر و ئەوانی تر لە سلێمانی و دهۆک.

بەپێی ڕاپۆرتەکە، کۆمپانیا ٨٥ هەزار کڕیاری چالاکی هەیە لە ٢٣ شار و شارۆچکەدا، و ژمارەی ئەو کڕیارانەی کە لە ساڵی ڕابردوودا پەیوەندییان پێوە کراوە زیاتر لە ٢٠ هەزار کەس بووە. کۆمپانیا ٤ هەزار و ٢٠٠ کارمەندی هەیە، کە ٦٠ لە سەدیان ژنن. ئەنجومەنی ئیدارە ڕایگەیاند کە ٣٠ لە سەدی پۆستەکانی بەڕێوەبەرایەتی لە ساڵی داهاتوودا بە ژنان پڕ دەکرێتەوە.

لە بڕگەی پەیوەندیدار بە پاداشتی ئەندامانی ئەنجومەن، کۆبوونەوەی گشتی ڕێگەی بە پاداشتێکی گشتی بڕی ٤٥٠ هەزار دینار دا بۆ ئەندامانی ئەنجومەن، بەبێ ئەوەی بەشی هەر ئەندامێک دیاری بکرێت. ئەنجومەنی ئیدارە ڕایگەیاند کە ئەم بڕە لە ڕێگەی دابەشکردنی قازانجی ساڵانەوە دابین دەکرێت و پێویستی بە پەسەندکردنی کۆبوونەوەی گشتی هەیە.

بەردەوامی لە لاپەڕە ٢

هێرشی سێ ڕۆژەی ئەندازیارانی بۆ سەر ڕێگای ئاسنی شارەزوور

(ڕاپۆرتی: ئەنوەر عەبدوڵڵا سەرچنار)

ئەندازیارانی بۆ سەر ڕێگای ئاسنی شارەزوور، کە ئێستا لە ٢٧ کیلۆمەتر پێکهاتووە، لە ساڵی ١٩٣٨ی زایینیدا دامەزراوە و ئەمڕۆ تەنها ٩ کیلۆمەتری لێ ماوە. ئەم ڕێگایە ئێستا تەنها بۆ گواستنەوەی کەرەستەی بیناسازی بەکار دێت و ڕۆژانە نزیکەی ٤٠ کامیۆن بەسەریدا تێدەپەڕن. ئەندازیارانی بۆ سەر ڕێگای ئاسنی شارەزوور ڕایگەیاندووە کە ئەم ڕێگایە بە شێوەیەکی سەرەکی بۆ گواستنەوەی کەرەستەی بیناسازی بەکار دێت و ڕۆژانە نزیکەی ٤٠ کامیۆن بەسەریدا تێدەپەڕن.

ئەندازیارانی بۆ سەر ڕێگای ئاسنی شارەزوور ڕایگەیاندووە کە ئەم ڕێگایە بە شێوەیەکی سەرەکی